

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Commentarius in VIII libr. philosophicorum Arist.
exceptus a Michael Schweizer, mon. Salemitani professo -
Cod. Ettenheim-Münster 359**

Specius, Johannes

[S.l.], 1596

Quaestio 1ma

[urn:nbn:de:bsz:31-132384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-132384)

sunt gloria, late sumptio gratiarum nomine. Per hoc
 hoc ex eis omnibus quibusque gratia: sed a gratia
 fecerunt principia quaque non optima nonnulli
 non dubitantes si veritate ipsa cogente. Nam ut
 scripsit Menander: venit in lucem veritas ut non
 cogita: Et D. Thom. hoc loco ait: quod lapis
 nulla cognitione antecedente suscipit impetu in
 centrum vergit; ita summa mens interdu
 si nulla cogita ratione tacita quadam in
 impulsu veritatis ipsius in veritatem quasi
 in suum centrum pergit. Fundamenta hoc Aristoteli
 ut & alia plerumque generata et principia ab
 arte ceterisque prout diu solita quibus sequen
 tibus explicabimus a principii definitione mitis
 factis.

prelati autem quibus
 pia aliqua de gloria.

Quid sit principium

Quæstio Ima
 Inter hoc tria vocabula supra ab arte posita pri
 cipia causa elementum hoc est asserendum deseri
 ne quod principium habet latius pateat quolibet po
 sitioni. Item principium latissime patet
 cum omni causa & elementum sit principium.

NB
 Distinctio inter prin
 cipium causam & ele
 mentum.

principium latius patet
 quia causa & elementum.

à sub principijs & conclusio à pmissis; sine futm
 efficientia quomodo calor in aqua procedit ab
 igne; sine futm quomodo aliud gomb confarum
 sine quomodo alio modo. Et id q procedit princi
 priatum. Dicitur quo procedit principiu dicitur. Dicitur
 ut pmi itaq futm oq latitudine sua futm
 sumpti abstractit ab oi caualitate & effici
 entia ab oi prioritate sine tpsis sine nat
 ab ipsauct demu essentiali Distinctione nume
 rica.

Quibus dicitur prin
 & abstractu & q principiu
 Nota.

Quaestione an sint principia reru naturu ptermittit
 adeo naq certa est ee aliqua principia
 quatuorq tandem sint ut non tm nulli re
 toru negant sed plurimu quoq studij in illis
 representis collocarint ut ex dictis patet. Me
 galia tm quoru meminit Atoz quo Metaph.
 videtur negasse oia oia principia. Volebant
 n. totaz rei subthaz ee naq. Maaz ee cryp
 alia & in corruptioe rei totu corumpi ita
 ut nihil illig remaneret; Rem uo genita
 futm se totam produci ita ut nihil illeg
 ante fuisset licet quederent illam naqz
 acutibz mutari & subigi pte. Sed sic dicitur

Quare omittit eum
 An sint principia
 reru naturu.

principium ut et in lib. post. diximus ita def
 in 1. Metaph. c. 1. Principium est primum
 id ex quo aliquid aut est aut fit aut cognos
 citur. Et in hoc 1. p. 1. c. 1. principia sunt
 q. neq. ex sese neq. ex alijs s. ex ipsis oriuntur.
 Hae posteriori in sequenti q. sione declara
 bitur De priori autem pauca. Quotum loquen
 do tria principiorum sunt genera cognoscendū
 dicta q. res in cognitione ab illis pendat.
 1° principia in fieri seu fieri q. alijs actib.
 2° principia generationis productionis transmuta
 tionis & factionis. Dicitur q. requiritur ad
 NB hoc ut res fiat sine postmodum re-facta ma
 neat sine res. q. am. Deniq. sunt principia
 3° in facto esse q. et principia constitutionis &
 positionis, essentialia & intrinseca nominat.
 Hic ita advertitur sciendum est vobis illos
 Quod vobis ex utro
 de his loquitur.
 Ex ut vade C. utaq. x. p. 1. idem vales
 Invenire ordinem primum quem habent principia
 ut ad esse ut ad fieri ut ad cognoscendum ut se
 sus sit; principium est ordinis primum in actu
 ut et essentia rei iam constituta & perfecta
 vel

vel de generatione & production ut de cognitione
 ipsius. Est autem haec principij coiter sumpti d*istinctio*
 in duo non una simplex sed coagulata cuius una *principij coiter sumpti*
 est in principio in se applicari ut ac d*istinctio* abbe
 ri altera: Hinc si q*uod* separatim s*unt* princi
 pia d*istinctio*ne velut ita dicendum erit: Pr*incipia*
 infra generationis s*unt* vnde ut q*uod* q*uod* res s*unt* *distinctio principij generati*
 fit d*istinctio*.

Si dicas definitione hanc principij e*ss*e redundante, *oblatio. 1^a*
 e*ss*e q*uod* satis fuerit d*istinctio* principij e*ss*e id q*uod* primum
 est cum nihil referri possit q*uod* quatorum primum
 e*ss*e principium non sit. Deinde si o*mn*ia aliq*uod* *oblatio. 2^a*
 addere necesse fuerit addendum hoc solum fuisset:
 Vnde aliq*uod* est q*uod* unde unumq*uod* est vide
 quod fit de cognoscitur. Respondet ad p*ri*m*am*, Satis Solutio 1^a.
 non e*ss*e ad principij rem p*er*fecte declaranda
 si n*on* p*er* d*istinctio*ne simpliciter ut ab aliquo certo
 nisi accedat ordo ad aliq*uod* cuius est principij
 seu ut vocant ad principiatum. Ad alterum *Solutio. 2^a*
 d*istinctio* satis q*uod* d*istinctio* e*ss*e p*er*hibere si additum fuisset
 Vnde aliq*uod* est ut explicatio n*on* aut et rei sig*n*
 nificata confusissima d*istinctio*ne tradere; non
 q*uod* eadem s*unt* principia ipsiq*uod* rei q*uod* s*unt*

eig affectionibus & cognitionibus; sed quia esse latius
sine sumptum ipsum quoque fieri & cognosci
complectitur. At non si ea primum ad se trade
da erat quod namque ipsius explicato ac distincte
ante oculos proponeret necesse est fuit aliquod
quod essentia velos eadem complecti id quod
accurate sapienter consistit. Atque progressus
a perfectionibus se meminit esse realiter completi
ac perfecti quod significat verbo est; deinde esse
realiter inchoati quod indicant verbo fit; postea
modo esse cogniti quod significat verbo cognoscitur.
Itaque verbo est complexus est omne esse quod
se ponit in predicamentis: Verbo fit est illud
reductum quod nomine generationis sine substantiis
sine accidentibus significat. Atque ad ea predicant
ta reducit in quibus ponitur res genita: Verbo
aut cognoscitur esse esse quod res est opera intel
lectus. Daretur quod particulas illas optima
rue ab ista hac definitione sumptis comple
sas.

Quaestio 2da